

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали V Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого 2022 р., м. Харків)**

**Харків
2022**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Обласний комунальний заклад Харківський організаційно-
методичний центр туризму"**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали V Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
ім. Г.С. Сковороди
(28 лютого 2022 р., м. Харків)**

**Харків
2022**

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професорка кафедри історії України Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

П.І. Лоцман – к.г.н, доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

О.О. Зеленько - к.е.н, доцент, завідувач кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

Ю.І. Муромцева – к.е.н., доцентка кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

С.В. Некос – к.г.н, доцентка кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди;

В.Д. Холодок – к.наук з держ управління, директорка обласного комунального закладу "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму";

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 3 від 16.03.2022*

Географія та туризм: Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди (28 лютого 2022 р., м. Харків) / за заг. ред. Лоцмана П. І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2022. – 256 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства.

Розглянуто освітні тенденції і проблеми дистанційного навчання у галузях географії, краєзнавства та туризму, проблеми природокористування, екологічної безпеки, економічної географії, висвітлено питання про стан і розвиток туризму в світі та Україні, в т.ч за умови карантинних обмежень, туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2022

<i>Коптєва Т.С.</i> МУЗЕЄФІКАЦІЯ ГІРНИЧОПРОМИСЛОВИХ ЛАНДШАФТІВ КРИВОРІЗЬКОЇ ЛАНДШАФТНО - ТЕХНОЧНОЇ СИСТЕМИ.....	79
---	----

Розділ 3. Соціально-економічні та демографічні проблеми сучасності.....83

<i>Афоніна О.О.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНО-СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ СМЕРТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	83
<i>Каракуц І. В.</i> АНАЛІЗ І ПЕРСПЕКТИВИ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	90
<i>Макогон С.</i> НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ: ТЕНДЕНЦІЇ ДИНАМІКИ ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА МІГРАЦІЇ.....	94
<i>Павленко О.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ В УКРАЇНІ.....	100

Розділ 4. Історико-культурна спадщина та рекреаційно-туристичний потенціал України.....112

<i>Харламов М. І., Логовський І.М.</i> МУЗЕЙ СЛОБОЖАНСЬКОГО МИТЦЯ М.Л. КРОПИВНИЦЬКОГО У МІСТІ КРОПИВНИЦЬКИЙ.....	112
<i>Роїк О. Р.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ КЛЮЧОВИХ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ У КОНТЕКСТІ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	116
<i>Гончарова О. С.</i> ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЯ МИСТЕЦЬКОЇ СПАДЩИНИ І.Ю.РЕПІНА НА ХАРКІВЩИНІ.....	125
<i>Колода В. В.</i> ПАМ'ЯТКИ АРХЕОЛОГІЇ – НЕРОЗКРИТИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА ХАРКІВЩИНІ	134
<i>Ільницька-Гикавчук Г.Я.</i> АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	140
<i>Орищенко К. Р.</i> ПЕРСПЕКТИВИ ВІДРОДЖЕННЯ ЗАМКІВ УКРАЇНИ.....	144
<i>Мельник А. В., Бенедюк В. В., Антипюк О. В., Качаровський Р. Є.</i> ОСЕРЕДКИ АВТЕНТИЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ КОВЕЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ЗАСІБ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕТНОКУЛЬТУРИ.....	152

У структурі причин смерті на першому місці хвороби системи кровообігу, на другому - новоутворення. Третю позицію посідають зовнішні причини смерті.

На Чернігівщині склалася несприятлива ситуація зі смертністю населення. Незважаючи на зниження абсолютної кількості померлих, спостерігається збільшення даного показника у міських поселеннях і серед жіночого населення, а також зростання коефіцієнтів смертності в окремих вікових групах. Високою залишається смертність працездатного населення. Зберігається значний розрив між цими показниками у чоловіків та жінок. У структурі причин смерті висока питома вага екзогенних факторів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Офіційний сайт Головного управління статистики у Чернігівській області: веб-сайт. URL: <http://www.chernigivstat.gov.ua> (дата звернення: 18.01.2022).
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 18.01.2022).

УДК 911.3

Каракуц Ірина Володимирівна
студісторик-оентка III курсу спеціальності «Середня освіта. Географія»,
Харківський національний педагогічний
університет ім. Г. С. Сковороди, м. Харків

АНАЛІЗ І ПЕРСПЕКТИВИ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ.

Науковий керівник: Муромцева Ю. І., к. е. н., доцент,
доцент кафедри суспільно-економічних дисциплін і географії
Харківський національний педагогічний
університет ім. Г. С. Сковороди, м. Харків

На демографічну стійкість населення негативно впливає непропорційне зростання населення світу та непропорційне його скорочення в Україні, що загрожує соціальній, економічній, фінансовій та політичній стабільності. Це

питання є надзвичайно актуальним для України зараз, оскільки в умовах стрімкої депопуляції та збільшення трудової міграції в Україні відбуваються деструктивні процеси, особливо у сферах зайнятості, освіти та соціального захисту. За чисельністю Україна на 34 місці з понад 200 країн, а за природним приростом - 226 місце.

Зазначені проблеми розглядали такі вітчизняні вчені, як: А. Гальчинський, О. Гладун, І. Гнибіденко, О. Грішнова, М. Долішній, Я. Жаліло, Б. Кваснюк, В. Геєць, С. Козловський, Б. Крімер, І. Курило, Е. Лібанова, Ю. Муромцева, С. Пирожков, О. Ральчук, Н. Рингач, А. Романюк, Л. Семів, Г. Ситник, О. Заставецька, А. Степаненко, В. Горбулін, В. Стешенко. Вчені наголошують, що надзвичайно важливо подолати демографічну кризу в Україні, зокрема способом пошук ефективних резервів природнього зростання населення, яке розглядається як важливий фактор забезпечення соціально-економічної, медико-демографічної та політичної стабільності України [3].

За прогнозами вчених, до 2030 року населення світу може збільшитися до 8,3 мільярда, а в Україні зменшитися до 30 мільйонів. Згідно з даними Державної служби статистики України на 1 січня 2021 року чисельність наявного населення становить 41 588 354, з яких 28 959 536 припадає на міське населення, 12 628 818 – сільське [2]. Порівняно з даними статистики на 1 січня 2020 року в країні відбулося скорочення населення – 314 062 тисяч осіб [1]. Як бачимо, в Україні існує демографічна криза. Так, за даними МОЗ, за 2020 рік від коронавірусу померло 20 709 українців. Державна служба статистики наводить факти того, що з січня по серпень 2021 року українці найчастіше помирали від хвороб системи кровообігу, раку та ускладнень унаслідок COVID-19. Усього за перші 8 місяців року померли понад 439 тисяч українців. Найпоширенішою причиною стали хвороби системи кровообігу – 276 тисяч смертей. З них 192 тисячі людей померли від

ішемічної хвороби серця, а 53 тисячі – від цереброваскулярної хвороби. Другою найпоширенішою причиною смерті є новоутворення – 49 тисяч смертей. А ось ускладнення унаслідок COVID–19 – на третьому місці (37 тисяч летальних випадків) [5].

Залишається відкритим питання народжуваності, оскільки за статистичними даними Національної академії наук України, великий відсоток українських громадян не можуть дозволити собі мати двох і більше дітей саме через економічні причини, адже в нашій країні відсутнє окрема демографічна політика, яка спрямовувалася б на поліпшення стану демографічної ситуації.

Висновок. Отже, незважаючи на збільшення населення світу, Україна, на жаль, переживає процес негативних демографічних змін, що призвело до ослаблення демографічної стабільності. Згідно з дослідженнями вітчизняних вчених, основна причина цих процесів полягає в тому, що Україна вичерпала свій потенціал зростання населення та резерви для забезпечення демографічної стабільності населення, оскільки уряд на законодавчому рівні не робить усе можливе для підвищення народжуваності в Україні. Для підняття народжуваності необхідно покращити рівень життя населення, підняти мінімальні зарплати та надати молодим сім'ям житло, адже квартирне питання відіграє важливу роль у кількості дітей у сім'ї. Для зниження рівня захворюваності в Україні доцільно було б заборонити продаж тютюнових виробів та електросигарет, налагодити взаємодію з населенням щодо роз'яснення всі можливих загроз від вірусних хвороб, для виявлення можливих потенційних захворювань потрібно запровадити щорічну диспансеризацію, що дасть змогу виявити захворювання на ранніх стадіях, які піддаються лікуванню.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України. Статистичний збірник. Населення України 2020. URL: [http:// database. ukrcensus. gov. ua / PXWEB2007 / ukr / publ_new1 / 2021 / dem_2020. pdf](http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2021/dem_2020.pdf).
2. Державна служба статистики України. Статистичний збірник. Чисельність наявного населення України на 1 січня. URL: [http:// database. ukrcensus. gov. ua / PXWEB2007 / ukr / publ_new1 / 2021 / zb_chuselnist% 202021. pdf](http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2021/zb_chuselnist%202021.pdf).
3. Заюков І, Лавров Р, Олійник Л. Сучасні тенденції природного руху населення як фактору забезпечення демографічної стійкості України. Економіка та суспільство Випуск # 24 / 2021. URL: [https:// economyandsociety. in. ua / index. php / journal / article / view / 181 / 173](https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/181/173).
4. Кравченко О. Аналіз рівня та якості життя населення України в умовах економічної та політичної нестабільності. Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, 2021. URL: [http:// eprints. cdu. edu. ua / 4676 / 1/%2B119. pdf](http://eprints.cdu.edu.ua/4676/1/%2B119.pdf).
5. Муромцева Ю.І. Надсмертність та її вимірювання в Україні в умовах пандемії covid-19 // Географія та туризм : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., Харків, 26 лют. 2021 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. П. І. Лоцмана. – Харків : ХНПУ, 2021. – С. 140 – 153.
6. Муромцева Ю. І. Статистична оцінка й прогноз закономірностей формування трудового потенціалу населення в перехідний період : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.03.01 – статистика / Ю. І. Муромцева ; Київ. нац. екон. ун-т. – Київ : КНЕУ, 2002. – 21 с.
7. Пульний Ю, Панфілова Г. Дослідження онкопрофілю населення України за даними національного канцер-реєстру. URL: [https:// doi. org / 10.36074 / grail-of-science](https://doi.org/10.36074/grail-of-science).